

Aikakauskirja Kasvatus
Abstraktit

Nevalainen, Aino – Tähtinen, Juhani – Laakkonen, Eero – Vanttaja, Markku – Koski, Pasi – Zacheus, Tuomas. 2015. YLÄKOULUIKÄISTEN NUORTEN ASENNOITUMINEN KOULULIIKUNTAAN. *Kasvatus* 46 (5), 432–447.

Artikkelissa tarkastellaan nuorten asennoitumista koululiikuntaan sekä heidän näkemyksiään liikuntatuntien ilmapiiristä ja toteutuksesta. Tutkimuksessa kysymme ensiksi, onko sukupuolella ja nuorten omalla liikunta-aktiivisuudella yhteys koululiikuntaan asennoitumiseen. Toiseksi tarkastelemme sitä, onko nuorten asennoitumisessa tapahtunut muutoksia vuosien 2003 ja 2013 välillä. Lisäksi analysoimme vuoden 2013 aineiston pohjalta sitä, mitkä liikuntatunteihin suoraan liittyvät tekijät tai liikuntatunneista riippumattomat tekijät ovat yhteydessä koululiikunta-asenteen muodostumiseen. Tutkimusaineisto koostuu 14–17-vuotiaille turkulaisnuorille vuosina 2003 (n=421) ja 2013 (n=395) tehdyistä kyselyistä. Aineiston analyyseissä käytettiin ristiintaulukointia, khiin neliö - testiä, efekतिकokoanalyysia sekä binääristä logistista regressioanalyysia. Tulosten mukaan enemmistö nuorista asennoitui koululiikuntaan myönteisesti. Vuonna 2013 nuoret asennoituvat koululiikuntaan myönteisemmin kuin vastaavan ikäiset kymmenen vuotta aiemmin. Myönteiseen koululiikuntaan asennoitumiseen olivat yhteydessä ennen kaikkea nuorten kokemukset liikuntatuntien toteutuksesta ja tuntien ilmapiiristä, oppilaiden sukupuoli sekä se, kuinka tärkeäksi he näkivät liikunnan harrastamisen.

Asiasanat: koululiikunta, koululiikunta-asenne, nuoret, sukupuoli, liikunta-aktiivisuus

Rajala, Katja – Itkonen, Hannu – Laine, Kaarlo. 2015. YLÄKOULUIKÄISTEN TYTTÖJEN SUBJEKTIIVI-NEN SOSIAALINEN ASEMA JA KOULUN TILOJEN MERKITYKSELLISYYS LIKKUMISYMPÄRISTÖNÄ. *Kasvatus* 46 (5), 448–459.

Subjektiiivisen sosiaalisen aseman on todettu olevan yhteydessä liikkumiseen välituntien aikana sekä aktiiviseen toimintaan koulu yhteisössä. Subjektiiivisella sosiaalisella asemalla tarkoitetaan nuoren omaa käsitystä siitä, kuinka hän sijoittuu koulu yhteisön sosiaaliseen arvojärjestykseen. Artikkelissa tarkastellaan yläkouluikäisten tyttöjen koulun tiloihin liittämiä merkityksiä ja välituntiliikkumista heidän sosialisointiympäristönään. Ohjaavana kysymyksenä on, eroavatko nuorten tiloihin liittämät merkitykset suhteessa nuoren kokemaan subjektiiiviseen koulu yhteisö asemaan. Koulun tilat ymmärretään sekä fyysisinä että sosiaalisina tiloina, joissa nuoret päivittäin toimivat ja joita he toiminnallaan muuttavat. Empiirinen aineisto muodostuu kahdeksannen luokan oppilaiden havainnoinnista sekä haastatteluista. Analyysi toteutettiin sisällönanalyysin ja teemoittelun avulla. Subjektiiivisen sosiaalisen asemansa korkeaksi kokevat tytöt liittivät enemmän myönteisiä merkityksiä koulun tiloihin verrattuna tyttöihin, joiden subjektiiivinen sosiaalinen asema oli matalampi. He kokivat myös fyysisen liikkumisympäristönsä sekä sosiaalisen liikkumisvapautensa laajemmaksi verrattuna tyttöihin, joiden subjektiiivinen sosiaalinen asema oli matala. Erot liittyivät nuorten välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Tutkimustieto siitä, kuinka tytöt liittävät tiloihin erilaisia merkityksiä, luo edellytyksiä koulupäivän aikaisen liikkumisen lisäämiselle.

Asiasanat: nuoret, tytöt, yläkoulu, välitunti, liikkumisympäristö, subjektiiivinen sosiaalinen asema, sosialisointiympäristö, sosiaaliset representaatiot

Kokkonen, Marja. 2015. SUKUPUOLI JA SEKSUAALINEN SUUNTAUTUNEISUUS KOULULIIKUNNAN KOMPASTUSKIVINÄ: KUVAILEVA KIRJALLISUUSKATSAUS. *Kasvatus* 46 (5), 460–472.

Tässä kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tarkastelen sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautuneisuuteen liittyviä koululiikunnan epäkohtia ilmiölähtöisesti erityisesti liikuntapedagogisista ja -psykologisista näkökulmista käsin. Tavoitteenani on aiempaa tutkimustietoa ajantasaistamalla ja jäsentämällä tunnistaa ja kuvata niitä koululiikunnan sisällöllisiä kokonaisuuksia, joissa liikuntatunnille osallistuvien sukupuoli tai seksuaalinen suuntautuneisuus näyttäytyy haasteellisena. Mää-

riteltyäni lyhyesti sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen käsitteet kohdistan huomioni sisällöllisiin perusteisiin valitsemastani tutkimuskirjallisuudesta hahmottuneisiin kokonaisuuksiin. Tällaisina koululiikunnan epäkohtina näyttäytyvinä sisällöllisinä kokonaisuuksina nousevat esiin erillisyryhmäopetus, muut sukupuolittuneet koululiikunnan käytänteet ja koulujen liikuntatuntien sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautuneisuuteen pohjautuva kiusaaminen. Artikkelin lopussa esitän johtopäätökseni ja pohdin, mitä olemassa oleva kotimainen ja kansainvälinen tutkimustieto merkitsee tulevaisuuden tutkimustarpeiden ja liikuntaa opettavien opettajien koulutuksen kannalta.

Asiasanat: koululiikunta, sukupuoli, sukupuolen ilmaisu, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt

Hynynen, Sini-Tuuli – Hankonen, Nelli. 2015. AUTONOMIAA TUKIEN AKTIIVISEMMAKSI? ITSEMÄÄRÄÄMISEN TEORIA LASTEN JA NUORTEN LIIKUNNAN EDISTÄMISESSÄ. *Kasvatus* 46 (5), 473–487.

Lasten ja nuorten vähäisellä liikunnalla ja yhä lisääntyvällä paikallaan istutulla ajalla on fyysistä ja psyykkistä terveyttä ja hyvinvointia heikentäviä vaikutuksia. Tässä narratiivisessa katsauksessa tarkastellaan itsemääräämisteorian sovellettavuutta lasten ja nuorten liikunnan selittämisessä ja sen lisäämiseen kohdistuvissa interventioissa. Itsemääräämisen teoriaan (Self-Determination Theory, SDT, Deci & Ryan 2000) perustuva tutkimus nuorten koululiikunnan kontekstissa on osoittanut, että autonomiaa tukevalla vuorovaikutuksella voidaan edistää oppilaiden autonomista eli omaehtoista liikuntamotivaatiota, jonka on havaittu olevan yhteydessä fyysiseen aktiivisuuteen niin koulussa kuin vapaa-ajallakin. Katsauksessa esitellään itsemääräämisen teorian peruseräitä ja havainnollistetaan, millaisin teoreettisesti perustelluin käytännön menetelmin opettajat ja muut terveystyöntekijät ja sen muutoksen parissa toimivat ammattilaiset voivat tukea oppilaidensa ja asiakkaidensa autonomista käyttäytymisen säätelyä ja motivaatiota. Katsauksen lopussa tarkastellaan, millaisia käytännön keinoja itsemääräämisen teoria tarjoaa autonomiaa tukevan oppimisympäristön luomiseksi liikunnan opetuksessa ja missä määrin tällaiset vuorovaikutuskeinot ovat opetettavissa ohjaajille.

Asiasanat: Itsemääräämisen teoria, autonomian tukeminen, liikuntamotivaatio, lapset, nuoret, koululiikunta, fyysinen aktiivisuus